

Nurlana Qənbərova Eldəniz q²³
MÜASİR İNGİLİS DİLİNDƏ MÜSBƏT EMOSİYALARI
İFADƏ EDƏN NİTQ FEİLLƏRİ

Ümumi semantikasında və hansı məzmunu əks etdirməsindən asılı olmadan feillər ünsiyyət prosesində dil vahidi rolunu oynayıb və bu vahidlər arasında nitq prosesini xarakterizə edən və dilçilik ədəbiyyatında nitq feilləri adlı leksik-semantik qrupda cəmləşən və təfəkkür prosesi ilə bağlı olan hərəkətləri ifadə edən nitq feilləri öz səciyyəvi xüsusiyyətləri və müxtəlif mənə çalarları ilə və ən əsası ekspressivliyin ifadəsinə görə ən zəngin qrup olmasıyla digər feil qruplarından fərqlənir və nitqi xarakterizə etmək baxımından dildə çox böyük əhəmiyyətə malik olub, tez-tez istifadə olunur. Nitq insanın daxili aləmiylə əlaqəli olub onun emosional vəziyyətini, davranışının, etafındakı digər insanlara və ya ətraf mühitə olan münasibətinin ifadə olunmasının yollarından ən əsasıdır [1, s.16]. Nitq prosesinin tərkib hissəsi olan “danışmaq” nitq feilləri vasitəsilə gerçəkləşir. Nitq feilləri nitqi müxtəlif aspektlərdən xarakterizə edir, onlardan bəziləri nitqin xarakterini və ya tərzini səciyyələndirdiyi halda, böyük bir hissəsi isə söyləmin formasını göstərir və nitqin obyektini adlandırır.

İnsanlar idrak prosesi vasitəsilə ətraf aləmi öz beynində əks etdirir, hiss və emosiyaların köməyiylə isə onlara münasibətini bildirir. Dəməli, insanın hissələri şüurla əlaqəli psixi fakt olan münasibəti ilə əlaqəlidir. N.Volfson və digərləri yazırlar ki, hisslər insanın dərk etdiyi cisim və hadisələrə, başqa adamlara, həmçinin özünün rəftar və davranışına, fikir və arzusuna bəslədiyi münasibəti ifadə edən psixi prosesdir. Hisslərin kommunikativ funksiyası insanın keçirdiyi hissələrin onun mimikasında, səsində, nitqində və s. özünü büruzə verərək qarşı tərəf üçün informasiya mənbəyi rolunu oynamasıdır. Bu funksiya isə adətən nitq feillərinin köməyi ilə yerinə yetirilir, çünki nitq feilləri vasitəsilə insanlar ətraf aləmə olan münasibətlərini ifadə edirlər. İstər müsbət emosiyalar, istərsə də mənfi hissələr insan nitqində öz əksini tapır. [2, s.391].

Nitq feilləri bəzi dilçilik ədəbiyyatında deklarativ feil də adlandırılır. Onlar danışq prosesini müxtəlif cəhətlərdən ifadə edir. Nitq aktının həm müsbət, həm də mənfi çalarları dinləyənlə bildirməkdə nitq feillərinin rolu əvəzsizdir. İnsanlar nitq prosesi zamanı kimənsə razı qaldığını göstərmək üçün onu tərif edərək ona olan rəğbətini göstərə bilər, məmnun olmadıq hər hansı bir situasiyada öz şikayətini dilə gətirə bilər və ya kimənsə müəyyən bir işi görməyə yola gətirmək üçün vədlər verə bilər. Bütün bu sadələşdirmiş proseslər dildə nitq feillərinin köməyi olmadan həyata keçirilə bilməz, çünki nitq feilləri müxtəlif situasiyalarda danışqın keçirdiyi hissələri, onların emosiyalarını öz semantikalarında əks etdirə bilərlər. Nitq və təfəkkür anlayışlarının bir-biriylə əlaqəli olması səbəbiylə insanların öz ətraflarında cərəyan edən hadisələrə verdiyi psixoloji reaksiyalar onların nitqində öz adekvat əksini tapır və beləliklə də nitq aktu rəğbət, sevinc və ya təşəkkür bildirməklə yanaşı, həm də narazılıq və ya şikayəti də əks etdirir. Məsələn, /to praise/ (tərifləmək), /to thank/ (təşəkkür etmək), /to congratulate/ (təbrik etmək), /to glorify/ (tərənnüm etmək), /to applaud/ (bəyənmək, alqışlamaq), /to acknowledge/ (təşəkkür etmək), /to exalt/ (tərifləmək) feilləri nitqin müsbət tərəfini ifadə edir.

P.Aceves yazır ki, müsbət emosiya ifadə edən nitq feillərinin semantikasi, pragmatikasi asan müəyyən olunmur. Bu feillərin işlədilməsinin şərtləri vardır, məsələn, həmin feilin hansı halda, kimə münasibətdə və nə zaman işlədilməsinə mütəlak bilmək lazımdır. Bu zaman danışqın dinləyənin qarşılıqlı şəkildə bir-birlərini başa düşmələri vacibdir [3, s.11]. H.Chung-Hye müsbət emosiya ifadə edən nitq feilləri barədə yazır: “Bu feillər danışqın və dinləyənin tərəfindən müsbət qiymətləndirilən “yaxşılığa” (sahiblik hissi, müsbət xüsusiyyətlər, bacarıq, qabiliyyət və s.) görə, müraciət edilən şəxsə aqıq və ya dolayısı ilə qiymət verən nitq hərəkətlərini”ni ehtiva edir [4, s.18]. C.Manes müsbət emosiya ifadə edən nitq feillərini başqasının işinə, görünüşünə və ya zövqünə rəğbət və ya heyranlıq ifadəsi üzərində mühakimə, xarakterinə görə mədəni dəyərləri əks etdirən və ifadə edən nitq hərəkətləri kimi müəyyən edir [5, s.82]. C.Holmes müsbət emosiya ifadə edən nitq feillərinin 3 funksiyasını təklif edir [6]: 1) bəyənmə əks etdirən nitq feilləri; bu cür situasiyalarda işlədilən müsbət emosiya ifadə edən nitq feilləri insanlar arasında həmrəyliyi artırmağa xidmət edir; Məsələn: How nice you looked that day! (O gün necə də gözəl gördürdün!)

2) üz təhdid edən hərəkətdən əvvəl müsbət nəzakət strategiyalarını ifadə edən feillər; bu feilləri, yəni iltifat feillərini çox gərgin vəziyyətdə nəyisə əldə etmək üçün istifadə etmək olar; nə istədiyinizi soruşmadan əvvəl bir iltifat istifadə olunur; Məsələn: Doesn't my hair look wonderful!? (Yəni saçım gözəl görünürmü?)

By the way, could I borrow your French book? (Yeri gəlmişkən, fransızca kitabınızı götürə bilərəmmi?)

3) bu feillərin işlədildiyi situasiyalarda təhdidedicilik ola bilər, çünki onlar danışqın dinləyənin fikrinə müdaxilə istəyini göstərir. Nəticədə, iltifat sorğu şəklini ala bilər [6, s. 445]. Məsələn: Can I borrow your wonderful English book? (Gözəl ingiliscə kitabınızı borc ala bilərəmmi?)

/To praise/ feili müasir ingilis dilində müsbət emosiyalar ifadə edən nitq feillərindən ən çox işlənmə tezliyinə malik olanlardan biridir. Nitq prosesi zamanı müəyyən bir şəxs və ya onun hər hansı bir müsbət xüsusiyyətini, etdiyi əməli bəyənib, onun haqqında müsbət fikir ifadə edərkən işlədilir. /To praise/ feilinin əsas mənası kimisə və ya insanların hər hansı bir xüsusiyyətini “tərifləmək, mədh etmək”dir. Müasir ingilis dilində kimisə yüksək qiymətləndirib tərif etmək mənasını ifadə edən çox sayda feillər mövcuddur və bu da nitqin daha rəngarəng olmasına, təkrarçılıqdan uzaq olmağa kömək edir. /To praise/ feili ilə yaxın mənaları ifadə edən sinonimlərinə /to praise/, /to

acclaim/, /to commend/, /to extol/, /to laud/, /to exalt/, /to magnify/, /to dignify/ və s. feilləri nümunə göstərə bilərik. Biz ətrafımızdakı insanlara, hadisələrə olan xoş hisslərimizi sözlü şəkildə dilə gətirdiyimiz kimi, həm də bizi qane etməyən, xoş hisslər yaratmayan situasiyalarda da öz hisslərimizi sözlərlə büruzə veririk. Bu zaman dildə xoş olmayan (mənfə) hisslərimizi ifadə edən nitq feillərindən istifadə edilir və belə feillər də /to praise/ feilinin antonimləri hesab olunur. Beləliklə, onun antonimlərinə /to censure/, /to criticise/, /to disregard/, /to disrespect/, /to condemn/, /to carp/ və bir çox “tənqid etmək” mənasında işlənan nitq feillərini göstərə bilərik.

Bir çox ingilis dili lüğətlərində bu feilin aşağıdakı mənalarının olduğu göstərilir [7, s. 1117; 8, s. 695; 9; 10; 11]:

1) tərifləmək, mədh etmək; /to praise to the skies/ (tərifləmək, göylərə qaldırmaq); Məsələn: /The girl's relatives praised her generosity and kindness// (Qızın qohumları onun əliaçıqlığını və mərhəmətini mədh etdilər). Are you trying to please me by praising my brother? (Qardaşımı tərifləyərək məni məmnun etməyə çalışırsan?) [12, s. 190] /I will praise your brother all day, if that will help me// (Əgər mənə kömək edəcəksə bütün gün sənin qardaşımı tərifləyərəm) [12, s. 156].

/To praise/ feili kiminsə müəyyən bir xüsusiyyətini mədh etmək mənasını əks etdirərək /for/ sözü ilə işlədilir. Məsələn: /They think the little boy should be praised for his honesty// (Onlar düşüncür ki, balaca oğlan dürüstlüyünə görə təriflənməlidir). /The doctor was highly praised for her research on heartdisease// (Həkim ürək xəstəliyi ilə bağlı tədqiqatına görə tərifləndi).

2) qaldırmaq, yüksəltmək; yüksək qiymətləndirmək; Nümunələrə baxaq: /Teachers also praised the good behaviour of the pupils and their enthusiasm for learning// (Müəllimlər də şagirdlərin öyrənmək həvəsini və yaxşı davranışlarını yüksək qiymətləndirdilər). /The facility has been widely praised for its work// (Avadanlıq işinə görə yüksək qiymətləndirildi).

3) şükür etmək; Nümunələrə baxaq: /When they start their prayer, you may say a little prayer praising God// (Onlara dua etməyə başlayarkən, sən də Allaha şükür edərək dua edə bilərsiniz). /The old man exclaimed, when he burst out of the smoke; “God be praised that I have found; but follow – there's no time for talking”// (Yaşlı kişi tüstüdən çıxanda qışqırdı: “Şükür Allaha tapmışam; Ancaq izləyin – söhbət etməyə vaxtımız yoxdur”) [13, s.172]. /Praise himself when his whole soul and body should unite to praise his Maker// (Onun bütün ruhu və bədəni Yaradana şükür etmək üçün birləşəndə onun özünü mədh edin) [13, s. 78].

/To thank/ feili də müsbət hissələr ifadə edən nitq feillərindən biri olub, danışq prosesində kiməsə müəyyən bir köməyə, xoş əmələ görə minnətdarlığımızı ifadə edərkən işlədilir və /to acknowledge/, /to be obliged/, /to be grateful to/, /to express one's gratitude/ və s. feil və ya birləşmələrlə sinonim olur. Onun semantikasının əsasını “kiməsə təşəkkür etmək, razılıq ifadə etmək” təşkil edir. Müasir ingilis dili lüğətlərində /to thank/ feilinin aşağıdakı mənaları göstərilir [7, s. 1422; 8, s. 935; 9; 10; 11]:

1) təşəkkür etmək, minnətdarlığımı bildirmək; /to thank sincerely/ (səmimi qəlbən təşəkkür etmək); Nümunələrə baxaq: /I must speak to him if possible, just to thank him// (Mümkündürsə əgər, sadəcə ona təşəkkür etmək üçün onunla danışmalıyam)

/I can't marry you, and you will thank me for saying so some day// (Mən səninlə evlənmə bilmərəm, belə dediyim üçün bir gün mənə təşəkkür edəcəksən)

/She thanked him (with tears); she thanked Lady Janet// (O, ona göz yaşları ilə təşəkkür etdi; O, Cenet xanuma təşəkkür etdi) [14, s. 35].

/I hasten to thank you, dear Miss Roseberry, for your last kind letter, received by yesterday's mail from Canada// (Əzizim Rozberi, mən sizin dünən Kanadadan alınmış sonuncu xoş məktubunuza görə təşəkkür etməyə tələsərəm) [14, s. 36].

Sir,' said Mr Tappertit with a low bow, 'I thank you for this condescension, and am glad to see you. – Mister Tasrpetit təzim edərək dedi: “Sizi görməyimə şadam, lütfkarlığınıza görə sizə təşəkkür edirəm.

2) razılıq etmək; şükür etmək; Məsələn: /But thank God there is a new life to begin for both of us// (Şükür Allaha hər ikimiz üçün yeni bir həyat başlayır).

3) günahlandırmaq; məsul hesab etmək; Məsələn: /He has his creditors to thank for his bankruptcy// (O, iflasına görə borçlularını günahlandırır).

/To thank/ feili nitq prosesində bir çox birləşmələrin tərkibində işləndikən əsas semantikasından əlavə müxtəlif mənə çalarlarını da ifadə edə bilər; /thank God/thank goodness (or God or heavens)/ (Şükür Allaha (məna) rahatlıq ifadə edir); Məsələn: /Thank goodness no one was badly injured// (Şükür Allaha heç kim pis xəsarət almadı). /To thank one's lucky stars/ (taleyindən razı olmaq); Məsələn: /You certainly thank your lucky stars for what you've got when you see the kind of poverty a lot of people live in// (Çox insanların yaşadığı kasıblığı görəndə sahib olduqları üçün taleyindən razı olmalısən).

/I will thank you to do something// (Bir şey etmək üçün sizə təşəkkür edəcəyəm).

H.M. Velman və digərləri yazırlar ki, bu feillər danışq prosesində nəyisə həmsöhbətimizdən istehza ilə xahiş edərkən və ya tənbəh edəcəsinə tələb edərkən istifadə edilir [15, s.655]. Məsələn: /I'll thank you to mind your own business// (Mən səndən öz işinlə məşğul olmağın xahiş edirəm). /won't thank you for doing sth./ (mədənsə məmnun olmadığımı ifadə edir); Məsələn: /She won't thank you for telling everyone her age// (Onun yaşını hər kəsə deməyindən, o məmnun olmayacaqdır).

/To congratulate/ feili müsbət emosiya əks etdirən nitq feillərindən biridir və müasir ingilis dilində ünsiyyət

²³ Bakı Slavyan Universiteti doktorant, nurlana.guliyeva1986@gmail.com. 050 686 86 62

prosesi zamanı kimisə hər hansı bir uğuruna görə xoş arzularla tərif edib təbrik edərkən işlədilir. /To congratulate/ feili nin əsas ifadə etdiyi mənə "təbrik edib gözyaşındığı vermək"dir. O, dildə /to felicitate/, /to applaud/, /to give bouquet/, /to give regards/, /to laud/ və s. feil və birləşmələrlə sinonim kimi işlədilə bilər. Bu feilin lüğətlərdə əsas mənası belə göstərilir [7, s. 318; 8, s. 180; 9; 10; 11]:

1. Təbrik etmək; gözyaşındığı vermək; /to congratulate smb. on/upon/ (kimisə nəyəsə görə təbrik etmək). Nümunələrə baxaq: /Allow me to congratulate you on having so respectable and well-judging a friend// (Qoy səni belə bir hörmətli və yaxşı mühakimə edən dostun olduğuna görə təbrik edim).

/We may congratulate each other on the chance of leaving this horrible place// (Bu bəhəb yerini tərk etmək şansımıza görə bir-birimizi təbrik edə bilərik).

/After addressing her with his usual politeness, he turned to his daughter and said, "Well, Eleanor, may I congratulate you on being successful in your application to your fair friend?" (O, həmişəki nəzakəti ilə ona müraciət edəndən sonra qızı tərəfə döndü və dedi, "Yaxşı, Eleanor, mən səni səni səni sadiq dostuna olan diqqətinə görə təbrik edə bilərəm?")

/To congratulate oneself/ (fəxr etmək; özünü ağıllı və şanslı hesab etmək); Nümunələrə baxaq: /She congratulated herself on her powers of deduction// (O, öz nəticə çıxarma gücüylə fəxr etdi).

/To exalt/ feili də müasir ingilis dilində kimdənsə razılıq edərkən, onun haqqında xoş hissələrini ifadə edib tərif edərkən işlədilən sadə və qaydalı nitq feillərindəndir. Nitq feili kimi onun əsas ifadə etdiyi mənə "tərifləmək, mədh etmək" olsa da, müxtəlif kontekstlərdə başqa mənaları da ifadə edə bilər. Nitq feili kimi işlədilərək digər razılıq bildirib tərif etmək mənasını bildirən nitq feilləri ilə sinonim olur: /to praise/, /to extol/, /to laud/, /to glorify/ və s. /To exalt/ feilinin müxtəlif situasiyalarda ifadə etdiyi mənalar aşağıdakılardır: [7, s. 527; 8, s. 304; 9; 10; 11]:

1. Tərifləmək tərifini göylərə qaldırmaq, mədh etmək; Məsələn: /This book exalts her as a genius// (Bu kitab onu dahi kimi mədh edir).

2. Yüksəltmək, artırmaq (vəzifə, rütbə, dərəcə və s.)

/The king exalted the poor shepherd to the rank of grand vizier// (Kral kasıb çobanı vəzir baş vəzir vəzifəsinə yüksəltdi).

/Those sentiments exalt me above all merely personal considerations// (O duyğular məni sadəcə bütün şəxsi düşüncələrimin üzərinə qaldırır).

3. Heyran etmək, həyəcanlandırmaq, coşdurmaq, həvələndirmək; Məsələn: /This kind of music exalts the human spirit// (Bu cür mahnı insanın ruhunu coşdurur).

4. Gücləndirmək (təsiri), mübaliğə etmək; Məsələn: /As for me, these colors exalt each other// (Məncə bu rənglər bir birinin təsirini daha da gücləndirir).

5. Təsəvvür oyaqmaq; Məsələn:

/To glorify/ feili morfoloji quruluşuna görə düzəltmə, qaydalı feildir. Hər hansı bir şəxsə və ya hadisəyə danışırkən, onu mədh edib müsbət cəhətlərini vurğulayarkən /to glorify/ feili nitq feili kimi işlənir. Onun ifadə etdiyi mənalar istifadə olunduğu kontekstdən asılı olaraq dəyişir və bu səbəbə görə də çox sayda feillərlə sinonimlik təşkil edə bilər. Onun sinonimlərinə aşağıdakı feilləri misal göstərə bilərik: /to praise/, /to extol/, /to exalt/, /to dignify/, /to promote/, /to elevate/, /to acclaim/, /to honor/ və s. /To glorify/ feilinin ifadə etdiyi mənalar isə lüğətlərdə belə əks olunur: [7, s. 109]

1. Tərifini göylərə qaldırmaq; tərənnüm etmək, vəsf etmək; /to glorify common life/ (sadə həyatı tərənnüm etmək); Nümunələrə baxaq: /They shouldn't glorify the wars in the films that they make// (Onlar çəkdiyi filmlərdə müharibəni tərənnüm etməməlidirlər). /The actor was glorified in the papers for his new film// (Qəzetlərdə yeni filminə görə aktyorun tərifini göylərə qaldırıldı). /People glorify all sorts of bravery except the bravery they might show on behalf of their nearest neighbors// (İnsanlar qonşularının əvəzindən göstərdikləri cəsarət istisna olmaqla istənilən növ cəsarətini tərifləyirlər).

2. Şöhrət gətirmək, şöhrətləndirmək; Nümunələrə baxaq: /A statue was erected to glorify our national heroes in the heart of the city// (Milli qəhrəmanlarımızı şöhrətləndirmək üçün şəhərin mərkəzində abidə ucaldıldı). /People come here from all parts of the world, and glorify this masterpiece// (Dünyanın hər yerindən buraya insanlar gəlir və bu şah əsəri tərənnüm edir)

/And yet the magazine short stories seemed intent on glorifying the Mr.// (Ancaq jurnalda qısa hekayələr çənabı şöhrətləndirməyə niyyətli görünürdü) [16, s.127].

3. Şişirtmək; böyütmək; Məsələn: /The minister glorified in stating that it was a political strike// (Nazir şişirdərək bunun siyasi tətül olduğunu dedi).

Ədəbiyyat

1. Vəliyeva, N.Ç. Müxtəlif sistemli dillərdə nitq və təfəkkür feilləri ilə formalaşan frazeoloji vahidlər. /N.Ç.Vəliyeva. – Bakı: ADİU, – 1999. – 104 s.
2. Wolfson, N. The bulge: a theory of speech behavior and social distance. /In Fine, J. (ed) Second Language Discourse: A Textbook of Current Research/ – Norwood, NJ: Ablex, – 1988. – p. 17-34
3. Aceves, P. A Comparative Study of the Use of "Compliments" by Native Speakers of American English and Native Speakers of Mexican Spanish. /P.Aceves. – Puebla: Universidad de las Americas, – 1996. – p.3-372.
4. Chung-Hye, H. A comparative study of compliment responses: Korean females in Korea interactions and in English interactions // Working Papers in Educational Linguistics, – 1992, No 8 (2), – p.17-31.
5. Manes, J. Compliments: A mirror of cultural values. /In N. Wolfson and E. Judd (Eds.), Sociolinguistics and Language Acquisition/ J.Manes. – Rowley, MA: Newbury House, – 1983. – p.82-95

6. Holmes, J. Paying compliments: Positive politeness strategy // Journal of Pragmatics, – 1988. No 12 (3), – p.445-465.
7. O.I. Musayev, P.O.Musayev, M.M.Nurəddinov, M.I.Paşayeva, N.Q.Səfərov, T.I.Əliyev, V.S.Ərəbov, N.Ə.Nəbiyeva İngiliscə-Azərbaycanca lüğət, "Qismat", Bakı, 2003, 1696 sah.
8. V.S.Ərəbov, L.M.Sülçeymanova, Ş.B.Məmmədova, İ.Z.Əliyeva, A.N.Yusifova, English-Azerbaijani dictionary for all.Bakı, "KM"matboosi, 2012, 1360 sah
9. <https://en.oxforddictionaries.com/>
10. <https://dictionary.cambridge.org/>
11. <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>
12. Henry, J. The American. / J.Henry. – USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, – 2016. – 210 p
13. Fenimore, C.J. The Pioneers. / C.J.Fenimore. – London: Penguin Classics, – 2009. – 272 p
14. Wilkie, C. The New Magdalen. / C.Wilkie. – Oxford: Oxford University Press, – 2020. – 212 p.
15. Wellman, H.M., David C., Julianne W. Meta- analysis of theory- of- mind d development: the truth about false belief// Child development, – 2001. No 72, – p. 655-684
16. London, J. Martin Eden. / J.London. – USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, – 2010. – 297 p.

Açar sözlər: emosiya, semantik xüsusiyyətlər, nitq prosesi, nitq feilləri, mənə, rəğbət,

Keywords: emotion, semantic features, speech process, speech verbs, meaning, sympathy,

Ключевые слова: эмоция, смысловая особенность, речевой процесс, глаголы речи, значение, сочувствие

Müasir ingilis dilində müsbət emosiyaları ifadə edən nitq feilləri

Xülasə

Məqalə başqasının işinə, görünüşünə və ya zövqünə rəğbət və ya heyranlıq ifadə edən, xarakterinə görə mədəni dəyərləri əks etdirən və müsbət emosiyaları ifadə edən nitq feillərinin semantik xüsusiyyətlərinə həsr olunur. Müsbət emosiyaları ifadə edən nitq feilləri dialoqlarda geniş istifadə dairəsinə malikdir. Bu da onların tədqiq edil məsini vacib edir. Məqalədə müsbət emosiyaları ifadə edən nitq feillərinin struktur-semantik xüsusiyyətlərinə nəzər yetirilir, onların mənə rəngarəngliyi, müəyyən bir kontekstdə işlədildikdə ifadə etdiyi mənə çaralarının müxtəlifliyi aydın göstərilir. Onların ifadə etdikləri bu məzmun zənginliyini daha aydın göstərmək üçün eyni leksik semaya malik olsalar da, hər bir feilin semantikasi ayrı ayrı qaydada daha dəqiqliklə tədqiq edilir. Onların sinonimləri və antonimləri müəyyən olunur. Həmçinin bədi ədəbiyyatda bu feillərin istifadəsinə nəzər salınaraq nümunələr verilir. Beləliklə, müsbət emosiyaları ifadə edən nitq feillərinin nitqi xarakterizə etmək baxımından dildə çox böyük rolunu olmasa çənaətinə gəlinir. Müsbət emosiyaları ifadə edən nitq feillərinin semantikasının belə geniş şəkildə açılması bu işin elmi yeniliyinin göstəricisidir.

Speech verbs expressing positive emotions in Modern English Summary

The article is devoted to the semantic features of the speech verbs that express sympathy or admiration for someone else's work, appearance or taste, reflect cultural values and express positive emotions. The verbs expressing positive emotions are widely used in dialogues. Therefore, studying these verbs is of great importance. The article examines the structural-semantic features of the speech verbs expressing positive emotions, their meanings and the variety of shades of meanings that they express in a certain context. Though they have more or less the same lexical meaning, a thorough and precise semantic analysis of each verb is given separately. Their synonyms and antonyms are defined. It also looks at how these verbs are used in fiction and a great many examples are given. Thus, it is concluded that speech verbs expressing positive emotions have a very big role in language in terms of characterizing speech. Such a wide analysis of the semantics of speech verbs expressing positive emotions, which is a subgroup of speech verbs, is an indicator of the scientific novelty of this work.

Глаголы речи, выражающие положительные эмоции в современном английском языке Резюме

Статья посвящена смысловым особенностям глаголов речи, которые выражают симпатию или восхищение трудом, внешним видом или вкусом другого человека, отражают культурные ценности по своему характеру и выражают положительные эмоции. Глаголы речи, выражающие положительные эмоции, имеют широкую сферу употребления в диалогах. В этом заключается актуальность их изучения. В статье рассматриваются структурно-семантические особенности глаголов речи, выражающих положительные эмоции, наглядно показана их многообразие значений, различные оттенки значения, которые они выражают при употреблении в определенном контексте. Хотя они имеют одинаковую лексическую сему, чтобы ярче показать богатство выражаемого ими содержания, семантика каждого глагола изучается более точно в отдельности. Определяются их синонимы и антонимы. Также приведены примеры использования этих глаголов в художественной литературе. Таким образом, делается вывод, что глаголы речи, выражающие положительные эмоции, играют очень большую роль в языке с точки зрения характеристики речи. Такое глубокое исследование семантики глаголов речи, выражающих положительные эмоции, является показателем научной новизны данной работы.

RƏYÇİ: prof. N.Vəliyeva